

PLAVI UZGOJ U EUROPSKOM ZELENOM PLANU

NOVA STRATEŠKA VIZIJA ZA ODRŽIVU PROIZVODNJU I POTROŠNJU U AKVAKULTURI U EUROPSKOJ UNIJI

ZAŠTO JE AKVAKULTURA VAŽNA?

Jeste li znali da više od polovine svjetske ribe i ostale hrane akvatičnog podrijetla za prehranu ljudi potječe iz akvakulture? Štoviše, uzgoj ribe i školjkaša (akvakultura) posljednjih je desetljeća najbrže rastuća djelatnost proizvodnje hrane u svijetu i očekuje se da će nastaviti rasti.

Koje su prednosti akvakulture?

Održiva akvakultura može pridonijeti rješavanju nekih od najvažnijih problema s kojima se danas suočavamo.

- Pruža hranjivu i raznoliku prehranu za sve brojnije svjetsko stanovništvo.
- Pridonosi očuvanju ribljih stokova jer smanjuje potrebu za većim ulovom divlje ribe da bi se zadovoljila sve veća potražnja.
- Izvor je svježije i lokalne hrane.
- Hrana za ljude i životinje koja se tako proizvodi manje utječe na klimu i okoliš od drugih vrsta uzgoja.
- Stvara prijeko potrebna radna mjesta u obalnim i ruralnim zajednicama, uključujući one najudaljenije.
- Određeni tipovi uzgoja pridonose očuvanju ekosustava i bioraznolikosti.

Osim što su dobri izvori bjelančevina, ribe, školjkaši i alge sadržavaju i mnoge druge hranjive tvari, uključujući mikronutrijente kao što su vitamin D i vitamini B, selen, jod, cink, željezo i kalij. Dugolančane omega-3 masne kiseline prisutne u njima posebno su korisne za ljudsko zdravlje i mogu pridonijeti sprečavanju bolesti.

© Győző Fent

AKVAKULTURA U EUROPSKOJ UNIJI

Unatoč svim svojim prednostima, proizvodnja i potrošnja proizvoda akvakulture u Europskoj uniji ne rastu istom brzinom kao u ostalim dijelovima svijeta. Od ukupne količine ribe i morskih plodova koju je prosječan građanin Unije konzumirao 2018. samo je 25 % bilo podrijetlom iz uzgoja. Konkretno, proizvodnja u akvakulturi u Uniji bila je zaslužna za tek 10 % konzumiranih morskih plodova u Uniji i činila je manje od 2 % svjetske proizvodnje.

Gotovo 70 % proizvodnje u akvakulturi u Uniji odvija se u četiri države članice (Španjolska, Francuska, Italija i Grčka). Kad je riječ o količini proizvodnje u akvakulturi po kategoriji vrsta, više od polovine čine školjkaši, dok morska i slatkovodna riba pojedinačno čine oko 20 % ukupne količine. Većinu proizvodnje u Uniji čine dagnje, pastrva, komarča, kamenice, lubin, šaran i školjkaši.

To znači da postoji velik potencijal za daljnji rast i diversifikaciju zemalja proizvođača i uzgajanih vrsta. Akvakultura potrošačima u Uniji može pružiti još raznovrsnije zdrave i održive prehrambene proizvode, uključujući one koji se više konzumiraju u drugim područjima svijeta, poput algi ili beskralješnjaka kao što su ježinci.

© Ministry of Regional Development/Antonin Kapraň, 2018

Procjenjuje se da u sektoru akvakulture u Uniji posluje 15 000 poduzeća, od kojih veliku većinu čine mikropoduzeća koja zapošljavaju manje od deset osoba. U akvakulturi je ukupno zaposleno približno 70 000 osoba (podaci iz 2018.). Ta mikropoduzeća obično su u obiteljskom vlasništvu i upotrebljavaju prilično ekstenzivne metode i sustave proizvodnje.

Unija uvelike ovisi o uvezenoj hrani akvatičnog podrijetla i uvozi više od 70 % ribe i morskih plodova. Zato je važno podržati daljnji rast i diversifikaciju proizvodnje u akvakulturi u Uniji na način kojim se čuva okoliš te osigurava više radnih mjesta i gospodarski razvoj obalnih i ruralnih područja.

KAKO SE AKVAKULTURA RAZVIJA U UNIJI?

© JUAN CARLOS MUNOZ via Adobe Stock

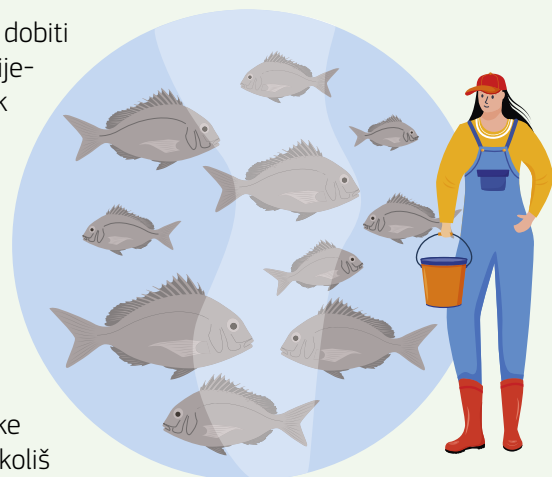
Još 2013. **Unija i države članice postavile su kao cilj da se akvakultura u Europskoj uniji razvija tako da bude gospodarski, društveno i okolišno održiva.** Akvakultura je složena djelatnost koja obuhvaća brojne elemente, kao što su uporaba prostora i vode, briga o zdravlju i dobrobiti uzgajanih životinja te jamčenje sigurnosti proizvoda koji se upotrebljavaju u uzgoju (npr. hrana za životinje ili veterinarski lijekovi) za okoliš i zdravlje ljudi. Ta su pitanja obuhvaćena opsežnim zakonodavstvom Unije, kojeg se proizvođači u akvakulturi moraju pridržavati. Osim toga, posebnim zakonodavstvom o ekološkoj proizvodnji promiče se, primjenom certificiranja i označivanja, akvakultura koja je u skladu sa strožim zahtjevima u proizvodnji, u smislu učinka na okoliš i dobrobiti životinja te ograničene i regulirane upotrebe sirovina.

© Hellenic Aquaculture Producers Organization (HAPO)

KOJA PRAVILA MORAJU SLIJEDITI PROIZVOĐAČI U AKVAKULTURI U UNIJI PRIJE NEGO ŠTO NJIHOVI PROIZVODI STIGNU NA VAŠ STOL?

- ✓ Prije početka rada uzgajališta proizvođači u akvakulturi moraju dobiti odobrenje od nacionalnih nadležnih tijela. Tijekom ocjenjivanja ta tijela provjeravaju prikladnost predložene lokacije i potencijalni učinak uzgajališta na okoliš. Odobrena uzgajališta moraju nastaviti pratiti svoj učinak na okoliš.
- ✓ Radi zaštite zdravlja potrošača uzgajivači moraju slijediti stroga pravila o higijeni hrane i zdravlju životinja. Moraju upotrebljavati isključivo odobrenu i kontroliranu hranu za životinje.
- ✓ Radi zaštite okoliša proizvođači smiju upotrebljavati samo odobrenu hranu za životinje, proizvode za čišćenje i lijekove.
- ✓ Proizvođači u akvakulturi trebaju dobiti odobrenje za uporabu morske ili slatke vode u uzgajalištu. Pri njezinu ponovnom ispuštanju u okoliš stanje vodnog tijela ne smije se pogoršati.
- ✓ Uzgajivači u akvakulturi imaju i obveze koje se odnose na zdravlje životinja. Njihovi objekti moraju biti registrirani ili ih moraju odobriti tijela nadležna za zdravlje životinja, a uzgajivač i ta tijela imaju obvezu provoditi nadzor mogućih bolesti. Uzgajivači su dužni voditi nekoliko evidencija, uključujući evidenciju o broju životinja koje ulaze u uzgajalište i izlaze iz njega te o broju uginulih životinja. Moraju bilježiti i mjere koje poduzimaju za sprečavanje rizika od bolesti i upravljanje njime.
- ✓ Osim toga, uzgajivači moraju osigurati humano postupanje s uzgajanim životinjama tijekom proizvodnog ciklusa, klanja i prijevoza.
- ✓ Za upotrebu veterinarskih lijekova potreban je recept koji izdaje veterinar, a dopušteni su samo odobreni veterinarski lijekovi uz poštivanje propisanih razdoblja karence i ograničenja ostataka lijeka u proizvodu. Uzgajivači moraju bilježiti sve veterinarske lijekove koje upotrebljavaju i čuvati primjerak recepata.

Za osiguravanje primjene tih pravila i upravljanje aktivnostima u akvakulturi odgovorna su prvenstveno javna tijela u pojedinim državama članicama. S njima surađuju i stručnjaci iz država članica te Europska komisija, a svoj doprinos daju i sektor akvakulture i ostale zainteresirane strane kao što su nevladine organizacije. Zajedno osiguravaju rast akvakulture na način koji koristi proizvođačima, zajednicama i potrošačima i koji ujedno čuva prirodni okoliš o kojem akvakultura ovisi. Njihova se suradnja temelji na strateškim smjernicama Europske komisije i nacionalnim strateškim planovima za taj sektor.

Europski zeleni plan novi je program Unije za rast. Njegov je cilj potaknuti gospodarstvo i stvoriti radna mjesta uz istodobno ubrzanje zelene tranzicije. U tom je kontekstu važnije no ikad osigurati da akvakultura u Uniji raste na način koji pridonosi i važnim ciljevima kao što su smanjenje emisija ugljika, prelazak na održivije sustave prehrane, preokretanje trenda gubitka bioraznolikosti, smanjenje zagađenja i stvaranje radnih mjesta u obalnim i ruralnim zajednicama.

Zbog toga je Europska komisija 2021. donijela nove strateške smjernice za razvoj ovog sektora u Uniji. Njima se utire put za konkurentniji i otporniji sektor akvakulture u Uniji, koji će do 2030. postati globalni primjer održivosti. U pripremu tih smjernica Komisija

je uključila države članice, sektor akvakulture i ostale zainteresirane skupine i građane.

Strateške smjernice obuhvaćaju sva pitanja koja su važna za održiv razvoj akvakulture u Uniji i sadržavaju konkretne preporuke Komisiji, državama članicama, proizvođačima u akvakulturi i ostalim relevantnim dionicima kao što su nevladine organizacije. Te preporuke obuhvaćaju razvoj smjernica i dobre prakse za različite aspekte aktivnosti u akvakulturi.

Postizanje ciljeva strateških smjernica **ovisi o svima nama**: tijelima Unije i država članica, proizvođačima u akvakulturi, nevladinim organizacijama, ulagačima, prerađivačima, maloprodajnim trgovcima i potrošačima.

© BIM

U NOVIM SMJERNICAMA RAZMATRAJU SE SLJEDEĆI PROBLEMI:

- ✓ olakšavanje pristupa prostoru i vodi da bi akvakultura u Uniji mogla nastaviti rasti
- ✓ smanjenje nepotrebnog administrativnog opterećenja za odobrenje novih uzgajališta u akvakulturi
- ✓ daljnje ograničenje učinaka akvakulture i promicanje tipova uzgoja koji su najkorisniji za okoliš i klimu
- ✓ poboljšanje mjera koje se odnose na zdravlje i dobrobit životinja
- ✓ prilagodba akvakulture na klimatske promjene i njezin doprinos ublaženju utjecaja klimatskih promjena
- ✓ pružanje potrošačima i građanima više relevantnijih informacija o akvakulturi u Uniji
- ✓ promicanje istraživanja i inovacija i razvoja odgovarajućih vještina
- ✓ promicanje diversifikacije proizvodnje da bi se povećala ponuda proizvoda akvakulture, posebice novih i tržišno prihvatljivih vrsta u Uniji, kao što su alge i morski beskralježnjaci (uključujući mekušce ili ostale beskralješnjake kao što su ježinci ili trpovi)

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2022 © Europska unija, 20221

Ponovna uporaba ovog dokumenta dopuštena je uz navođenje relevantnih podataka i svih izmjena (međunarodna licencija Creative Commons Attribution 4.0). Za svaku uporabu ili reprodukciju elemenata koji nisu u vlasništvu Europske unije možda će biti potrebno zatražiti dopuštenje izravno od odgovarajućih nositelja prava.